imprimé sur www.torah-box.com/torah-pdf

מו: אלו טרפות פרק שלישי חולין

אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה באי. לעיל (דף מה.) גבי קרום של מות לא בעי הכי דפסיטא דעילאה מגין שהוא עב וחזק: **והלכתא** מגין בדרב יוסף בר'. בכל דוכתי (לקמן נב:) קי"ל כרבינא לקולא ולא הולכין לפסוק כאן אלא משום דבעי לאתויי דרב יוסף: **אלא** לא שנא. פירש ר"ח לא שנא ונקבה ולפירושו הא דאמר לקמן[1] מדומה כשרה מדר' נתן צריך לומר הייט כשמתלבנת ע"י נפיחה וכן משמע מתוך הלכות טרפות דרבינו גרשום ובה"ג של רבינו שם ובקונטרס פירש לא שנא וכשרה כדלקמן וכן פסק בה"ג ורב אלפס ורבינו יעקב בר רבי אחין היה מודה[2]: **אוכמי** אוכמי. פירש בקונטרס טי"ש שיש בה מראות שחורות והא דאמרינן בסמוך כדיותא טרפה יש לפרש דהייט כשרובה כך ומעשה בא לפני רבינו שם והכשיר כשלא היתה רובה שחורה אבל תימה דכיון דאמר לקמן (דף מז:) דטרפה משום דשמור אדום הוא אלא שלקה א"כ מה לי רובה מה לי מקצתה כיון דע"י לקותא היא ונראה לפרש דאוכמא דהכא הייט כי כומלא דאמר לקמן (שם) דכשרה וכן פירש בהלכות גדולות של ר"ת[3]: **אין** מקיפין בבועי. כשניקבה היכא דלא ממשמשא ידא דטבחא כדפירש בקונטרס דאי לא ניקבה כשרה כר מהיכא דאיכא תרי בועי דסמיכי להדדי כדבסמוך: **אבל** בסדרן היינו רביתייהו.

גרלה[4] לי כסדרן דוקא באותו ענין כמו שהן שוכבות זו אצל זו אבל אם הם שוכבות זו על זו אע"פ שהם סמוכות זו לזו טרפה דאין זה כסדרן ועוד כתוב בערוך[5] נשם ר"ח כסדרן[6] קבלה רב מפי רב אפילו סריכן תרי לוני באמצע ועיקרן מפרקי מהדדי טרפה וכ"ש אם דבוקות זו ע"ג זו[7] הראשונה עם השניה או השניה עם השלישית דודאי טרפה ורבותינו הגאונים כתבו כיון דחדא סירכא[8] על גבי חברתה היא רביתא ולא איכפת לן בהיא סירכא והרבה תמיה רבינו יהודה על קבלת ר"ח וכתב שלא מצא בכל הלכות טרפות של רבותינו שראה שום תילוק בין מיפרקי מעיקרן לבין מיפרקי: **היינו** רביתייהו. על פירוש הקונטרס דפירש דהסירכא מחמת נקב היא בתה קשה לר"י דאמאי כסדרן כשרה הי דאינה נמשכת לכאן ולכאן לא יהא אלא קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום אע"פ שאין הקרום דבוק למקום אחר[9] ואי הוה אמרינן הא דכסדרן

באהינא סומקא כשרה אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה מגין או לא מגין פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר לא מגין וחד אמר מגין [1]והלכתא מגין בדרב יוסף [2]דאמר רב יוסף [3]האי ריאה דאוושא אי ידעינן היכא אוושא מותבינן עלה גדפא או רוקא או גילא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן היכא אוושא מייתינן [4]מתיכלתא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחמימי לא דכווצי בקרירי לא דמטרשי אלא מותבינן בפשורי ונפחינא לה אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאוושא זוקא דביני ביני הוא (אהיני סומקא דיבש גילדי סימן) [5]גופא אמר רבא האי ריאה דאיגליד באהינא סומקא כשרה ואמר רבא ריאה שהאדימה מקצתה כשרה כולה טרפה א"ל רבינא לרבא מקצתה מ"ט דהדרא בריא [6]כולה נמי הדרא בריא מי לא תניא [7]ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהם דם וכי תימא לשמונה שרצים מדמינן לה דתניא [8]נצרר הדם אף על פי שלא יצא אי הכי אפילו מקצתה נמי אלא לא שנא ואמר רבא [9]ריאה שיבשה מקצתה טרפה וכמה אמר רב פפי משמיה דרבא [10]כדי שתפרך בצפורן כמאן כרבי יוסי בן המשולם [11]דתניא [12]איזו היא יבשה שאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם רבי יוסי בן המשולם אומר יבשה כדי שתהא נפרכת בצפורן אפילו תימא רבנן גבי אוזן בכור דקא שליט ביה זיקא לא הדרא בריא אבל ריאה דלא קא שליט ביה אוירא הדרא בריא ואמר רבא [13]האי ריאה דקיימא גילדי גילדי [14]אוכמי אוכמי חזותא חזותא בשרה אמר אמימר משמיה דרבא [15]אין מקיפין בבועי [16]ואמר רבא [17]הני תרתי אוני דסריכן להדדי לית להו בדיקה ולא אמרן אלא שלא כסדרן אבל כסדרן היינו רביתייהו ואמר

כאהינא סומקא דיבש גילדי סימן: **גופא** אמר רבא האי ריאה דאיגליד באהינא סומקא כשרה ואמר רבא ריאה שהאדימה מקצתה כשרה כולה טרפה. [1]א"ל רבינא לרבא מקצתה מ"ט דהדרא בריא [2]כולה נמי הדרא בריא מי לא תניא [3]ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהם דם וכי תימא לשמונה שרצים מדמינן לה דתניא [4]נצרר הדם אף על פי שלא יצא אי הכי אפילו מקצתה נמי אלא לא שנא ואמר רבא [5]ריאה שיבשה מקצתה טרפה וכמה אמר רב פפי משמיה דרבא [6]כדי שתפרך בצפורן כמאן כרבי יוסי בן המשולם [7]דתניא [8]איזו היא יבשה שאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם רבי יוסי בן המשולם אומר יבשה כדי שתהא נפרכת בצפורן אפילו תימא רבנן גבי אוזן בכור דקא שליט ביה זיקא לא הדרא בריא אבל ריאה דלא קא שליט ביה אוירא הדרא בריא ואמר רבא [9]האי ריאה דקיימא גילדי גילדי [10]אוכמי אוכמי חזותא חזותא בשרה אמר אמימר משמיה דרבא [11]אין מקיפין בבועי [12]ואמר רבא [13]הני תרתי אוני דסריכן להדדי לית להו בדיקה ולא אמרן אלא שלא כסדרן אבל כסדרן היינו רביתייהו ואמר

לא שנא. דכין כולה וכין מקצתה כשרה כדאמר לקמן (דף מז:) מדומה כשרה מדר' נתן: **הכא נמי לא שנא** ל"נ: **איזו היא יבשה.** לגבי מומי בכור קאי: **רבי יוסי בן המשולם אומר.** ואע"פ שאין מוציאה דם אין זו יבשה עד שתיכש כל כך שתהא נפרכת בצפורן: רוח ואויר מבחוץ ומקלקל את המכה: ה"ג **הכא כיון דלא שליט** בה אוירא הדרא בריא: **גילדי גילדי.** קליפות קליפות קרוסט"ת בלע"ז כעין מכות מלנ"ש: טי"ש בלע"ז שחורות: **חזותא חזותא.** גווניים גווניים ודוקא הנך גווניים דלא מיטרפא בהו כגון אדומה יקוקה והנך דלקמן בהלכות[1]: **אין מקיפין בבועי.** כועה שניקבה בריאה היכא דלא ממשמשא ידא דטבחא דליכא למיתלייה בטבחא ואין ידוע אם קודם שחיטה אם לאחר שחיטה אין מניחין כועה אחרת להקיף ולקרב אצלה ולנוקבה ולראות אם מראה הנקביים שויה כדאמרינן לקמן בפירקין (דף נ.) מקיפין בריאה דה"מ ריאה אבל כיון שנעשית בה כועה אין מראה ניכר בה שעשוי להשתנות כל שעה ושמא מראה אחר היה לו ונשתנה. לשון מקיפין מקרבין זו לזו כמו אין מקיפין שתי חביות דמסכת בילה (דף לב:): **ליה להו בדיקותא.** שסירכא זו מחמת נקב היא בתה שמתוך שהריאה שואבת כל מיני משקה והמשקה נעשה עב בתוכה כמין גליי"ר ויוצא מעט מעט דרך הנקב נקפה ונעשה קרום כך מצאתי בתשובת הגאונים ואע"פ שהוא סותם הנקב ואין מוציא רוח הא אמרן[2] קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום שסופו ליסתר: **שלא כסדרן.** כגון שתים המיוצות נדבקו בסירכא ממעל לאמצעית או מתחתיה: **היינו רביתייהו.** זו מגיעה על זו והדרא בריא שמתוך שהוכבות זו על זו אינן מתפרקות והקרום הולך וחזק אבל כשהן שלא כסדרן זו הולכת לכאן וזו הולכת לכאן והקרום מתפרק ונפסד וכן הלכה וליכא מאן דפליג אתוה הקרומה בחומה והיא אצלה מעשה בא לידי ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי יקר והתירה לי לאכול ויש שאוסרין והוא אמר לי טעמו וטעמם. האוסרין אומרים הרי נקב יש ולא מצאנו שהותר אלא בחוצי דאמר רבא אבל כסדרן היינו רביתייהו אבל אומי לא קאמר וטעמא דאוני משום שעומדין במילר החזה ומתממות והדרא בריא ומדע שהרי בריאה הסמוכה לדופן בחוצי כשרה ובחומה טרפה דלקמן (דף מח.). וטעם מורי לא מצינו אומה בגמרא ורבא לא אמר טעמו משום חוס דהא בכל הריאה אמרן לעיל דלא שנו בה אוירא ורבא פי' טעמו משום דהיינו רביתייהו כלומר כך הן גדילות זו עם זו ואין מתפרקות זו מזו הלכך ל"ש אומה ורבא דנקבו אוני משום דעיקר מילתיה דאוני לן דשלא כסדרן טרפה ואע"ג דאי הוה סריכי אוני בדופן הוי כשרה כדאמרינן לקמן (דף מח.) אשמעינן רבא דהתם היינו טעמא דכיון שהתלו לר הן שוכבות תמיד אצל הדופן ואינן מתפרקות ממנו[3] זו מזו אבל דשלא כסדרן מתפרקות הן שהרי אמצעית מפרקתן ולא תימא דוחק הדופן מעמידן שלא יתפרקו זו מזו אבל באומה ואומה שלא כסדרן לא איצטריכא לן לאוורויי דכיון דכרוחב התלו הן עומדות מי יחזיק כה שלא יתפרקו וסייג מצאתי לדבריו בתשובת הגאונים ויכריס דברי אמת. ועיונותיה דוודאי כל היכא דסבכא[4] טריפה דכולהי לגבה דידה שלא כסדרן ניעבו:

תרתי

[1] לקמן מז:. [2] ויתכן להיות משולבי עיין לקמן דף נה:. [3] שבת קז:. [4] ע"ל דמנ"ן. [5] כמוהות לט.. [6] לקמן מח. ע"ש]. [7] לקמן מז:. [8] כפ"ש: דסריכא. [9] [דף מז:]. [10] ע"ל מוהה כן. ר"מ]. [11] [עיין תוס' ב"ב דף מז: ד"ה כמתלה דריסקא]. [12] [ערך לון כ"ו. [13] [כעריך שם: שלא כסדרן]. [14] עם מהכתה ע"ל רש"ל.

גליון הש"ס

גמ' נוצא אבר רבא. ס"ב בב"ק דף קי ע"א ובב"מ דף קנ ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הייט לכיתייהו וכו' ולוין מתפרקות ממנו אבל דשלא כסדרן מתפרקות הן זו מזו שהרי:

לעזי רש"י

פלומ"א. נוצה.
קוני"א. גיניות.
דיר"ש [דידר"ש].
קשה. נוקשה.
שנקטיד"א [שנקטיד"א]. יוצרת דם.
קרוסט"ת [קרושטי"ש]. גלדים.
מלנ"ש [מלנ"ן]. פצעים.
טי"ש. נקודה.
גליי"ר"א. ליחה.

מוסף רש"י

אי מבצבצא טרפה. לי לא מצאנוה כשרה, מלי מעמא שלא ניקב קרום העליון, הכי דאוושא נמיה דעקב קרום התחתון ולא ניקב העליון ולא תמות הבהמה ותבדקא [הפרדס שם קמ:]. ונפחינא לה. לי מנקבנא, שם קול כמיס בריאה ואי לא מנקבנא כשרה, דאמרינן קרומא עילאי אינקיב ותתאי לא אינקיב [שם. ונראה שגירס מבצבצא]. נצרר הדם. נלפף ונקבר במקום אחד שוב אינו חוזר ונכלב [שבת קז:]. גילדי גילדי. שנגלדה ונשאר טורים של ריאה ומיומרת בשלמה גוניים והני גילדי קיימין שחורים לגנים לו מיני מראה אחר [הפרדס שם]. אין מקיפין בבועי. שסומכים זו לזו ומוחזק אם דומים זו לזו [רש"ל דומים הם בנקביהם שם]. אלא יש נקב בכוחי של ריאה ואין ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה ניקב, לא אמרינן נעשה נקב אחר בשיעה ונסתרך זה לזה ונראה אם דומה זה הנקב המחדש שנעשה אחר שחיטה לאותו שהיה קודם לכן ויהיה כשר, אלא טריפה, דאמרינן קודם שחיטה ניקב, הלכך טריפה. דמספיקא לא מיכל לתלות כיד הטבח או בסכין שמכניס תחת הגרון כשהיא תליה כדי לשחוט הרס מתחת החזה. אבל ניכר שכיד הטבח נעשה כשרה ואז מקיפין ומאחר כיד הטבח נעשה ויכשרה [הפרדס שם קמא]. דסריכן להדדי. דסמיכי להדדי על ידי סירכא.

עין משפט נר מצוה

סט א מי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה ל סמג עשין סד טוש"ע יו"ד סימן לי סעיף ג:
ע ב מי' שם הלכה ז [מ] טוש"ע שם סעיף ד:
עא ג מי' שם הלכה טז יט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לח סעיף ד:
עב ד עיין כזה כמ"מ פ"מ מהל' שחט הל"ע יכ"מ שם [וע"ש בכס"מ ה"ז] טוש"ע לו"מ סי' שנח סעיף מ:
עג ה מי' שם סמג לאין סה טוש"ע לו"מ שם:
עד ו ז מי' פ"מ מהל' שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לט סעיף יג:
עה ח מי' פ"ז מהל' כלאים מקדש הל"ג [טוי"ד סימן שו וככ"ל]:
עו ט מי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה יט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לח סעי' ה:
עז י מי' שם טוש"ע שם סעי' ד:
עח כ מי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סעיף ו:
עט ל מי' שם פ"מ הלכה ה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לט סעיף ד:

שיטה מקובצת

[1] וזהנך דלקמן בהלכות גדולות הס"ד: [2] אבל כסדרן היינו רביתייהו נראה לפרש כסדרן דוקא באותו ענין שהן שוכבו: [3] וכ"ש אם דבוקות זו על גב זו או הראשונה עם השלישית: [4] אע"פ שאין הקרום דבוק למקום אחר וכ"ש כשהוא דבוק לאונה אחרת ואי הוה אמרי:

רבינו גרשום

רבא האי ריאה דאגליד באהינא סומקא כלומר דאינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה דתתאה באהינא סומקא: גלא. קש. אי מבצבצא טרפה כלומר דאינקיב ואי לא מבצבצא כשרה. תתאה אינקיב עלאה לא אינקיב והאי דקא אוושא דיקא דביני וביני קא אוושא: דמטרשי לשון קשה. אי מבצבצא כו' דכיון דמבצבצא ודאי אינקיב: נצרר הדם כלומר שהאדים בגנד המכה. אלא לא שנא כלומר בין מקצת ובין כולה כשרה: איזה יבשה כלומר לענין בכור אוזן בכור שיבשה אינה השובה יבשה עד שתהא נפרכת בצפורן: אפי' תימא רבנן כלומר אפי' רבנן דסחמירי לענין אוזן בכור דאמרי אפי' אין נפרכת בצפורן אלא שאינו יוצא מכנה דם חשובה יבישה אפי' לדבריהן אינה חשובה יבישה לענין ריאה עד שתהא נפרכת בצפורן מ"מ התם לענין אוזן בכור כיון דשליט בה זיקא כו' אבל הכא כיון דלא שליט בה זיקא הדרא בריא אפי' לא יצא מכנה דם ואינה חשובה יבישה עד שתהא נפרכת בצפורן. דאסיק גילדי גילדי לשון מכות ואבעבועות: אין מקיפין בבועי שאם יש נקב

עריפה. והוא דקיימין שלא כסדרן, שלא נסרכה לאותה שתלנה שלא בשליטת ואותה אחמצעית מפסקת ביניהם, אז היא טריפה משום דעבידא דמיתתקא וכל העומד לינתק נתתק דמי ותשוב כמה דהוייא הנקב שתיה בתחלה וטריפה. אבל אי קיימת האותה כסדרן, דסריכה תדא לתברתה שבלידה, שאין ביניהם אחרת, היינו רביתייהו, דרך גדילתן הוי כך ולא תינתק לעולם והיא שתיהם מעלות וכשרה [שם].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com